

ПРИМЉЕНО: 11.09.2019

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: IУз-223/2018
09.09. 2019. године
Београд

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
03	5-2320	/19	

НАРОДНА СКУПШТИНА

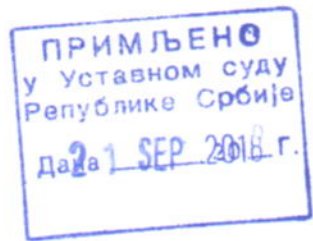
11000 БЕОГРАД
Трг Николе Пашића 13

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 23. Закона о пресађивању људских органа („Службени гласник РС“, број 57/18).

Сагласно одредби члана 33. став 2. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07, 99/11, 18/13-Одлука УС, 40/15-др. закон и 103/15), достављамо вам иницијативу Српске радикалне странке, ради давања мишљења.

Потребно је да мишљење доставите у року од 60 дана од дана пријема овог дописа.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД
БЕОГРАД
ПРЕДСЕДНИК
Весна Илић Прелић

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
Земун, Магистратски Трг бр. 3
14. септембар 2018. године

УСТАВНОМ СУДУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД
ул. Немањина 26

ПРВИ УЧЕСНИК: Српска радикална странка, Земун Магистратски трг бр. 3. као подносилац иницијативе за оцену уставности (у даљем тексту: иницијатор) коју заступа др Војислав Шешељ, председник Српске радикалне странке,

ДРУГИ УЧЕСНИК: Народна скупштина Републике Србије, Београд Трг Николе Пашића бр. 13

ИНИЦИЈАТИВА за оцену уставности

члана 23. Закона о пресађивању људских органа („Сл. Гласник РС, бр. 57/2018 од 25. јула 2018.)

ОБАВЕЗНИ ЕЛЕМЕНТИ ИНИЦИЈАТИВЕ

Назив општег акта:

Закон о пресађивању људских органа који је Народна скупштина Републике Србије донела 24. јула 2018. године;

Назив и број службеног гласила у коме је општи акт објављен:

Закон је објављен у „Сл. Гласник РС, бр. 57/2018 од 25. јула 2018., а ступио је на снагу 2. августа 2018. године;

Ознаку одредбе општег акта чија уставност се оспорава:

Члан 23. Закона о пресађивању људских органа;

Одредбе Устава у односу на које се оспорава уставност општег акта:

Чланови 23. и 25. Устава Републике Србије;

Предлог, односно захтев како да се одлучи:

Прво:

Да Уставни суд на основу члана 45. тачка 1. Закона о Уставном суду донесе Решење о покретању поступка оцене уставности члана 23. Закона о пресађивању органа („Сл. Гласник РС, бр. 57/2018),

Друго:

Да Уставни суд на основу члана 45. тачка 1. Закона о Уставном суду донесе Одлуку којом ће да утврди да члан 23. Закона о пресађивању органа („Сл. Гласник РС, бр. 57/2018) није сагласан са члановима 23. и 25. Устава Републике Србије.

Подаци о подносиоцу иницијативе:

Српска радикална странка, Земун, Магистратски Трг бр. 3 коју заступа др Војислав Шешељ председник Српске радикалне странке.

РАЗЛОЗИ ОСПОРАВАЊА

Народна скупштина Републике Србије донела је 24. јула 2018. године Закон о пресађивању органа. Закон је ступио на снагу 2. августа 2018. године.

Чланом 23. Закона прописано је „Људски органи са умрлог лица могу се узети ради пресађивања уколико се пунолетни пословно способан давалац пре смрти томе није усмено или у писменом облику за живота противио, односно ако се томе у тренутку смрти није изричито успротивио родитељ, супружник, ванбрачни партнер или пунолетно дете умрлог.

Изузетно од става 1. овог члана, ако умрло лице нема сроднике из става 1. овог члана, људски органи са умрлог лица могу се узети ако се томе, у тренутку смрти, није изричито успротивио побочни сродник закључно са другим степеном сродства.

Координатор за даривање људских органа, односно члан координационог тима, дужан је да чланове породице умрлог лица из става 1. овог члана, након утврђене смрти, на одговарајући начин упозна са даљим поступањем, као и условима за даривање људских органа из става 1. овог члана.

Са умрлог малолетног лица, које је за живота било под родитељским старањем, дозвољено је узимање људских органа само на основу писменог пристанка оба родитеља, односно једног родитеља уколико је други родитељ умро или је непознат.

Са умрлог малолетног лица које је за живота било без родитељског старања, дозвољено је узимање људских органа само на основу сагласности етичког одбора здравствене установе који се образује у складу са законом којим се уређује здравствена заштита.

Са умрлог пунолетног лица коме је за живота на основу одлуке надлежног органа делимично или у потпуности одузета пословна способност, дозвољено је узимање људских органа само на основу сагласности етичког одбора здравствене установе који се образује у складу са законом којим се уређује здравствена заштица.

Са умрлог лица који није држављанин Републике Србије, односно нема стално настањење у Републици Србији, дозвољено је узимати људске органе на основу писменог пристанка супружника, односно ванбрачног партнера, родитеља, пунолетног брата, односно сестре или пунолетног детета умрлог лица.“

Сваки став овог члана споран је са аспекта Устава и гарантованих људских права.

Овај Закон, односно његов члан 23. у потпуности занемарује права зајемчена Уставом. Чланом 23. Устава Републике Србије прописано је: „Људско достојанство је неприкосновено и сви су дужни да га поштују и штите.

Свако има право на слободан развој личности, ако тиме не крши права других.“

Члан 25. Устава Републике Србије гарантује „Физички и психички интегритет је неповредив.

Нико не може бити изложен мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању, нити подвргнут медицинским или научним огледима без свог слободно датог пристанка.“

Чланом 23. Закона о пресађивању људских органа грубо су погажене одредбе чланова 23. и 25. Устава. Не може се законом наметнути нешто што је супротно Уставу. Донирање органа ради пресађивања могуће је само ако је то искључива воља донора. Не може се донором звати неко коме се органи узимају мимо његове воље, а то представљати као добровољан чин. Став 1. члана 23. Закона прописује да се органи узимају са умрлог лица уколико се лице пре смрти није томе успротивило, усмено или у писаној форми.

Поставља се питање ко је то лице коме је неко усмено саопштио да се противи пресађивању органа у случају мождане смрти. И ако јесте шта је гаранција да ће то лице и пренети такву информацију у критичном моменту. Ово је апсолутно неодрживо и доводи у питање правну сигурност.

С друге стране, немогуће је очекивати да ће се људи који не желе да им се узимају органи ради трансплатације масовно обраћати Управи за биомедицину. Из више разлога. Велики број становника Србије и не зна да им прети опасност да ће им бити трансплатирани органи у случају мождане смрти, а то заправо не желе. Чињеница је да су наши људи прилично неинформисани, а и информација о могућности да се успротиве узимању органа „стидљиво“ се појављивала у медијима, с очигледном намером да се обезбеди што већи број потенцијалних донора. Осим тога Србији још увек није покривена интернет мрежом, у многим местима мреже мобилне телефоније нису доступне, а постоје крајеви где нема ни фиксних телефона. Службени гласник ипак користе само они којима је то потребно ради посла којим се баве. Правници, пре свега. Како је онда могуће очекивати да ће људи из тих делова Србије бити у могућности да се изричито успротиве да им се органи користе за трансплатацију? А можда смрт свакако може да им се деси.

Нереално је очекивати да млади људи размишљају о смрти и да их уопште интересује трансплатација органа. Нажалост, млади људи се најчешће повређују у саобраћајним несрећама и као последица тих несрећа долазе у стање мождане смрти. Могуће је да би велики број њих био против донирања органа, да су евентуално о томе уопште размишљали.

Постоје људи који никада не би пристали да се њима трансплатира неки орган другог лица, али не би ни дозволили да се њихови органи некоме донирају. То су сви они који пристају на лечење, на операције, на сваку врсту медицинске помоћи, али мисле да треба да живе онолико колико им је Бог одредио, са органима са којима су рођени. Многи од њих не знају да могу Управи за биомедицину доставити изјаву да не желе да им се узимају органи ради пресађивања.

Сва та права гарантује Устав Републике Србије, али их крши члан 23. Закона о трансплатацији органа. Зато овај члан мора бити проглашен неуставним.

Питање мождане смрти је такође дискутабилно. Посебно међу лаицима за медицину. Човек у фази мождане смрти је још увек жив, уосталом органи и не могу да се узимају од лица која нису жива.

Узимање људских органа од умрлог лица због пресађивања другом лицу, како прописује члан 22. Закона о пресађивању људских органа, може се извршити искључиво после дијагностификовања и утврђивања смрти на основу медицинских критеријума. Смрт таквих лица по неуролошким критеријумима утврђује комисија од два доктора медицине! Интересантан је став 4. овог члана према којем „Медицинске критеријуме,